

**Kasa Rolniczego
Ubezpieczenia Społecznego**

BEZPIECZNA OBSŁUGA ZWIERZĄT GOSPODARSKICH

WARSZAWA 2006

Zgłaszanie wypadków

Szanowni Państwo!

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego życzy Państwu pracy bezwypadkowej. Jeśli jednak zdarzy się wypadek przy pracy rolniczej, należy zgłosić go do najbliższej placówki terenowej Kasy jak najwcześniej, **bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w terminie 6. miesięcy od dnia jego zaistnienia.**

Jest to **obowiązek** wynikający z artykułu 45 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 1998 r., Nr 7, poz. 25 z póź. zm.).

Zgłoszenia wypadku może dokonać poszkodowany lub inna osoba, bezpośrednio w siedzibie KRUS, za pośrednictwem poczty, telefonicznie lub pocztą elektroniczną.

Placówka terenowa KRUS jest zobowiązana do ustalenia przyczyn i wszystkich okoliczności wypadku, a upoważniony pracownik ma prawo do:

- dokonania oględzin miejsca i przedmiotów związanych z wypadkiem,
- przeprowadzenia postępowania dowodowego na podstawie zeznań poszkodowanego i świadków.

W toku postępowania dowodowego ustala się też, czy zaistniała zwłoka w zgłoszeniu wypadku. Konsekwencje niedopełnienia obowiązku zgłoszenia wypadku bez zbędnej zwłoki bierze się pod uwagę przy ustaleniu okoliczności i przyczyn wypadku, **które mogą mieć także wpływ na odmowę przyznania odszkodowania.** Zgłoszenie wypadku w jak najkrótszym terminie leży więc w interesie poszkodowanego.

Poszkodowany lub inna osoba zgłaszająca wypadek powinna w szczególności:

- 1) zabezpieczyć w miarę możliwości miejsce i przedmioty związane z wypadkiem,
- 2) udostępnić miejsce wypadku i przedmioty związane z wypadkiem,
- 3) wskazać świadków wypadku,
- 4) dostarczyć posiadaną dokumentację leczniczą,
- 5) udzielić informacji i wszechstronnej pomocy w prowadzeniu postępowania dowodowego w sprawie ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku.

Wszelkie informacje uzyskasz na szkoleniach w zakresie bhp organizowanych przez KRUS oraz w najbliższej placówce terenowej lub oddziale regionalnym Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

KASA ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO

BEZPIECZNA OBSŁUGA ZWIERZĄT GOSPODARSKICH

WARSZAWA 2006

Opracowanie: **Krzysztof Bielecki**

Skład, druk i oprawa
Wydział Poligrafii KRUS Warszawa
Zam. nr 401/2005

„Zwierzę nie jest rzeczą” – jeżeli ktoś myśli inaczej, to łamie przepisy ustawy z 21. sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt. Zapisano tam również, że „człowiek jest mu winien poszanowanie, ochronę i opiekę”.

Przestrzeganie przytoczonych zapisów ustawowych ma służyć dobru zwierząt, ale równocześnie eliminuje część zagrożeń dla ich właścicieli, związanych z chowem i hodowlą zwierząt gospodarskich.

Liczba wypadków przy obsłudze zwierząt gospodarskich jest ciągle duża i przekracza każdego roku 3,5 tysiąca. Około 10 osób ginie w tych wypadkach.

Występujące przyczyny wypadków przy pracy ze zwierzętami to najczęściej:

- zły stan pomieszczeń inwentarskich (ciasnota, nieprawidłowe usytuowanie żłobów i koryt);
- stosowane technologie chowu (np. wypas na uwięzi);
- nieliczenie się z możliwą agresją zwierząt, szczególnie rozplodników, zwierząt w okresie rui, karmienia potomstwa i sytuacji stresowych;
- powierzanie obsługi, przepędzania, pomocy przy załadunku – osobom starszym, niepełnosprawnym, a nawet dzieciom.

Konieczność wykonywania codziennej obsługi – karmienia, dojenia, przepędzania na pastwisko, usuwania obornika i wiele innych czynności powoduje, że prawdopodobieństwo doznania kontuzji przez ludzi jest bardzo wysokie.

Zwierzęta z reguły są łagodne, ale wystarczy mucha, by doszło do uderzenia rogiem lub innych gwałtownych reakcji. Brak świadomości lub lekceważenie istniejących zagrożeń, niewłaściwy stan budynków decyduje o liczbie zgłaszanych wypadków.

RODZAJE CZYNNIKÓW POWODUJĄCYCH ZAGROŻENIA WYPADKOWE

Czynnik ludzki

Nieprawidłowe metody pracy, choćby przejęte od przodków, monotonia, czynności wykonywane w pośpiechu i zmęczenie potęgują możliwość wystąpienia wypadków. Zdarza się, że niektórzy rolnicy, zamiast poprawiać własne bezpieczeństwo, bardzo często nie dostrzegają zagrożeń.

„Wszyscy” tak prowadzą krowy. Owinięty na rękę łańcuch może spowodować, że splotzona krowa będzie wlokła po jezdni swego właściciela, który chciał ją doprowadzić na pastwisko.

By zmniejszyć zagrożenia wypadkowe, obsługę zwierząt należy powierzyć wyłącznie osobom: dorosłym, zdrowym, sprawnym fizycznie, zrównoważonym, znanym zwierzętom i przyjaźnie do nich nastawionym. W każdej sytuacji należy jednak zachować ostrożność, a szczególnie podczas pracy ze zwierzętami uważanymi za niebezpieczne, tj.: karmiącymi samicami, ogierami, koźmi młodymi i po dłuższym okresie bezczynności.

Czynniki techniczne

Śliskie i nierówne podłoże, progi w przejściach, niezabezpieczone zsypy, niewłaściwie przystawione drabiny, brakujące poręcze, źle zakryte zbiorniki na gnojowicę,

Skrecona noga w kostce, złamana ręka lub oblanie się niesionym wrzątkiem to wystarczający powód do usunięcia progów i stopni we wszystkich przejściach znajdujących się w budynkach inwentarskich.

porozrzucone narzędzia, itp. – to zagrożenia które prowadzą do upadków skutkujących ciężkimi obrażeniami.

Jakie powinny być bezpieczne pomieszczenia inwentarskie?

- przestronne,
- z wydzielonymi stanowiskami i korytarzem paszowym,
- z bieżącą wodą i poidłami automatycznymi,
- z bezpieczną instalacją elektryczną,
- czyste i okresowo dezynfekowane,
- pozbawione progów w przejściach,
- z dobrym mikroklimatem (możliwością regulacji temperatury, wentylacji, oświetlenia dziennego i sztucznego),
- z włazami i otworami zrzutowymi zabezpieczonymi barierkami i listwami zaporowymi.

Urządzenia elektryczne używane do przygotowania karmy: parniki, rozdrabniacze, mieszalniki pasz i inne, bywają pozbawione osłon, zasilane z niesprawnej instalacji elektrycznej, pracujące w środowisku o dużym zawilgoceniu powodują okaleczenia dłoni i porażenia prądem. Bez nich nie można przygotować karmy, dlatego należy zadbać o to, by posiadały potrzebne zabezpieczenia (osłony, sprawne zasilanie energią i bezpieczne wyłączniki).

Brak wydzielonych pomieszczeń dla poszczególnych gatunków zwierząt, brak korytarzy paszowych i gnojowych, brak poideł, powoduje, że zwierzęta niepokoją się wzajemnie, a ludzie wchodząc bezpośrednio pomiędzy nie mogą być poturbowani.

*Zadawanie karmy do żłobu nie wymaga wchodzenia pomiędzy zwierzęta.
Wykonanie takich stanowisk dla zwierząt – to niewielki koszt.*

Czynniki najgroźniejsze – zwierzęce

Charakter zwierząt jest w dużej części kształtowany przez obsługujących ludzi. Nieuzasadniona przemoc może z łagodnego zwierzęcia uczynić groźną bestię. Zatem zakup zwierząt gospodarskich powinien być przemyślany. Najlepiej nabywać je z wiadomego źródła, a nie od handlarzy gdyż mogą być odpowiednio „przygotowane” do sprzedaży, np. uspokojone lekami lub alkoholem.

Zwierzęta agresywne i złośliwe powinny być poddawane ubojowi.

Bydło domowe

Krowy są z natury spokojne, jednak to one powodują najwięcej wypadków. Zwłaszcza wtedy, gdy są utrzymywane w tradycyjnych oborach typu głębokiego.

Poszkodowani podając przyczyny wypadków mówią o „nagłej” lub „niespodziewanej” reakcji zwierząt przejawiającej się kopnięciem, przygnieceniem, uderzeniem rogiem lub ogonem, który oblepiony obornikiem waży kilka kilogramów. Są to jednak typowe reakcje na konkretne bodźce:

- stres,
- zaskoczenie zwierzęcia,
- owady w oborze,
- bolesność gruczołu mlekowego spowodowana stanem zapalnym bądź pokąsaniem przez owady.

Niebezpieczne czynności

W oborze dochodzi najczęściej do wypadków podczas następujących czynności:

- zadawanie karmy – 30%
- usuwanie obornika – 27%
- udoju – 8%.

Zadawanie karmy przy braku korytarzy paszowych zmusza ludzi do wejścia pomiędzy zwierzęta, a to kończy się różnie – od siniaków poprzez pęknięte żebra, urazy twarzy, gałki ocznej – po śmierć poszkodowanych przy uderzeniu w skroń.

Ciasno, brudno, ślisko – to jeszcze powszechny wygląd obory. Jeśli dodatkowo po zwierzętach fruwać kury i gołębie, to dziwne, że codzienny obrządek udaje się zakończyć bez szwanku.

Usuwanie obornika bezpośrednio spod stojących na stanowiskach zwierząt wiąże się z niepokojeniem ich, a one broniąc się kopią. Trzeba przypomnieć, że krowy szczególnie mocno kopią na boki tylnymi kończynami, powodując u osób pracujących urazy kości

lub stawów kolanowych. Przemieszczając się w obrębie swoich stanowisk mogą przyduścić człowieka do ściany lub do drugiego zwierzęcia. Chociażby z tego powodu obsługą dużych zwierząt powinni zajmować się zdrowi i silni mężczyźni, a nie – jak często się zdarza – kobiety, dzieci albo osoby starsze.

Ręczny lub mechaniczny udój wykonywany bezpośrednio na stanowiskach, szczególnie u młodych krów, a także w przypadku stanów zapalnych gruczołu mlekowego, może zakończyć się uderzeniem, kopnięciem lub przygnieciem.

Osoby wykonujące te czynności powinny zatem w razie potrzeby korzystać z pomocy innych domowników lub stosować proste, a jednocześnie skuteczne metody poskramiania zwierząt np.: przywiązanie ogona, unieruchomienie głowy z uciskiem przegrody nosowej lub ucisk okolicy nasady ogona.

Przywiązanie ogona.

Unieruchomienie głowy.

Ucisk okolicy nasady ogona.

Należy przypomnieć, że utrzymanie zwierząt w czystości i codzienna higiena poprawia ich wydajność, pozwala uzyskiwać produkty lepszej jakości, a codzienne mycie i szczotkowanie sprawia, że zwierzęta są spokojniejsze i łagodne.

Coraz częściej można spotkać takie obory.

Przepędzanie zwierząt zwłaszcza po zimowej przerwie jest bardzo niebezpieczną czynnością.

Wyprowadzanie do wodopoju czy na pastwiska jest bezpieczniejsze gdy wytyczone są ogrodzeniem elektrycznym właściwe ścieżki, a dodatkowo korzysta się z pomocy psów pasterskich.

Zdarza się, że dzieci prowadzą nawet kilka zwierząt jednocześnie. Czy rodzice nie dostrzegają niebezpieczeństwa?

Dobrze ułożony pies jest doskonałym pomocnikiem hodowcy przy wypasie bydła.

Ruja u krów stwarza także zagrożenia. W tym okresie naskakują na siebie – to jeden z zewnętrznych objawów tego stanu fizjologicznego. Jeśli w pobliżu znajdzie się człowiek to może być przygnieciony do żłobu lub ściany, a czasem do podłoża przez ważącą średnio 600 kilogramów krowę. Zmienione zachowanie krów, pojawienie się śluzowej wydzieliny z narządów rodnych to sygnał by szczególnie uważać przy obsłudze i nie stawać z przodu zwierzęcia – najbezpieczniejsze miejsce jest z jego boku na wysokości łopatki, warto również skrócić głowę krowy w swoją stronę lub oprzeć się o nią.

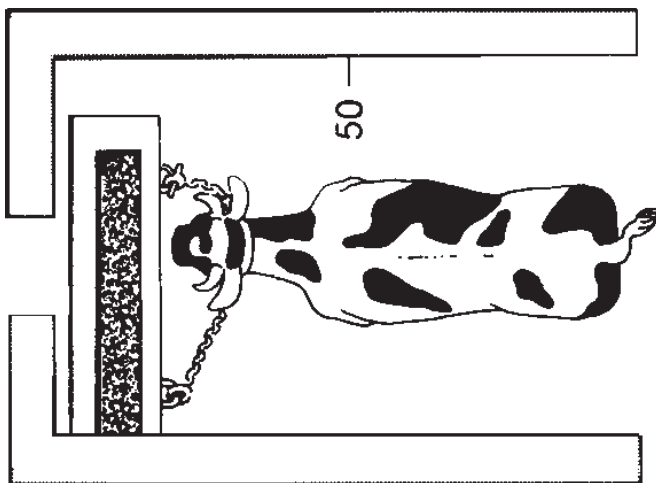

Podobne zagrożenia, potęgowane większą masą, chęcią dominacji i instynktem zachowania gatunku stwarzają buhaje. Mogą

Tak bywa w praktyce – czyżby brak wyobraźni? Ten osobnik nie ma kółka nosowego ani kantara, uwiązany jest na cienkim łańcuchu w oborze razem z innymi zwierzętami. Waży „zaledwie” ok. 800 kilogramów, a jeśli się zerwie to....

one potraktować człowieka jako utrudnienie w zaspokojeniu popędu płciowego, a to nasila agresywne zachowanie. Przy ich obsłudze należy zachować wzmożoną ostrożność. Buhajom należy wpiąć kółko nosowe, zapewnić mocny kantar i wydzielone stanowisko w osobnym pomieszczeniu – stwarza to możliwość bezpieczniejszej obsługi.

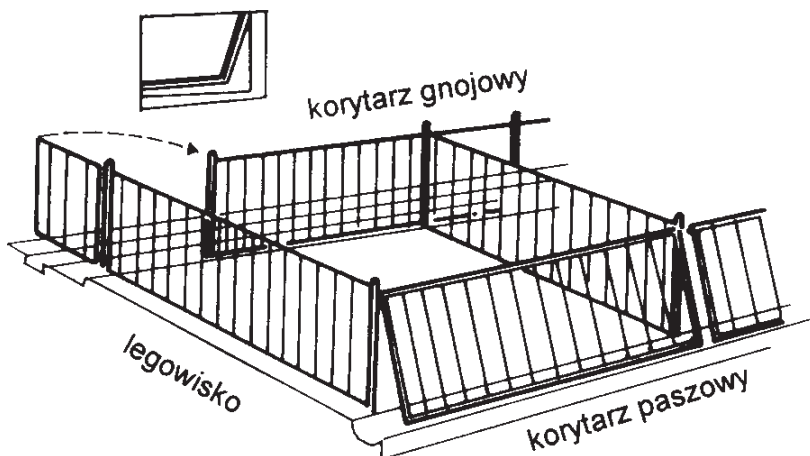

Przykładowy schemat prawidłowego stanowiska dla buhaja.

Trzoda chlewna

Niebezpieczeństwo stwarzają karmiące maciory. Instykt macierzyński powoduje, że broniąc swoich prosiąt mogą zaatakować nawet osoby dobrze sobie znane. Należy pamiętać, że posiadają bardzo ostre kły i pokąsania stanowią zagrożenie dla życia ludzi; przy uszkodzeniu tętnicy udowej do wykrwawienia dochodzi w niecałą minutę. Dla macior karmiących warto

zamontować specjalne kojce eliminujące możliwość zaatakowania przez maciorę, nawet gdy prosięta kwiczą podczas zabiegów hodowlanych. Knury są również niebezpieczne. Warunki w chlewni takie jak na rysunku poniżej i unikanie wstępu osób postronnych pozwoli na uniknięcie pokąsania.

Tarcza z deski to jeszcze jedno proste i skuteczne zabezpieczenie przed ostrymi zębami.

Konie

Podstawową regułą przy postępowaniu z nimi od pierwszych miesięcy życia, jest konsekwentne przyzwyczajanie do zmiennych warunków otoczenia. Muszą być przyjazne wobec ludzi, nie bać się hałasu, w tym również powodowanego przez przejeżdżające pojazdy i maszyny rolnicze.

Każde zbliżenie się do konia powinno być poprzedzone głosem i pogłaskaniem, w przeciwnym razie zaskoczone zwierzę kopie do tyłu. Powoduje to poważne urazy podchodzących ludzi. Konie szczególnie nie lubią zapachu alkoholu – bezwzględnie nie należy zbliżać się do nich będąc po jego spożyciu.

*Takie warunki w wielu stajniach to niestety „norma”.
Czyżby właściciel tego konia lubił się z nim kopać?*

Psy

Zostały najwcześniej udomowione przez człowieka. Zapewnienie im dobrej karmy, dostępu do wody i możliwości ruchu eliminuje zagrożenia dla ludzi. Niewłaściwe zaś traktowanie prowadzi do niebezpiecznych sytuacji. Przywiązane na krótkim łańcuchu, zamykane w ciemnych pomieszczeniach, bez właściwej opieki i szkolenia stają się agresywne. Drażnione, by skuteczniej odstraszały intruzów wchodzących na teren gospodarstwa, po uwolnieniu się z uwięzi, zaatakują wszystkich napotkanych ludzi, nie wyłączając domowników. Czy właśnie tak ukształtowane cechy psa są najbardziej przydatne dla człowieka?

*To nie najgorsze warunki psiej doli, ale dłuższy łańcuch
i naprawa budy są wskazane.*

ZASADY HIGIENY, KTÓRYCH NALEŻY PRZESTRZEGAĆ PRZY PRACY ZE ZWIERZĘTAMI GOSPODARSKIMI

- Wydziel w oborze pomieszczenie, w którym można umyć ręce, przebrać się i przechowywać odzież roboczą wyłącznie do obsługi zwierząt, dlatego że zwierzęta mogą reagować agresją na intensywne zapachy (np. kosmetyków, środków chemicznych, paliw itp.)
- Myj starannie ręce przed pracą i po pracy, dopiero po ich umyciu można spożywać pokarmy i palić papierosy.
- Dbaj o czystość pomieszczeń inwentarskich. Co najmniej dwa razy w roku gruntownie je oczyszczaj i dezynfekuj (np. mlekiem wapiennym – podczas tej czynności używaj okularów ochronnych).
- Pamiętaj o utrzymaniu w czystości sprzętu do udoju. Mleko jest dobrą pożywką dla bakterii wywołujących różne schorzenia ludzi i zwierząt.
- Wydziel z dala od zabudowań i ujęć wody wybiegi dla zwierząt i miejsca składowania obornika.
- Jeśli zauważysz objawy chorobowe u zwierząt skontaktuj się ze służbami weterynaryjnymi i ściśle stosuj się do ich poleceń.
- Nie używaj do celów spożywczych tych samych naczyń, które służą do pojenia i karmienia zwierząt!

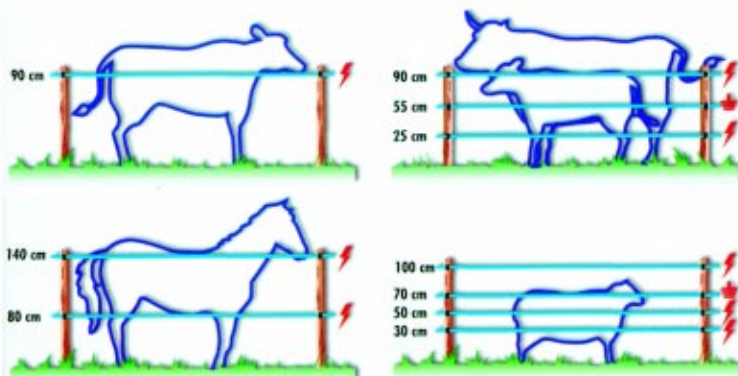
Jeśli chcesz uniknąć zarażenia się chorobą odzwierzęcą w czasie obsługi zwierząt i bezpośrednio po tych czynnościach:

- Nie dotykaj ust i oczu nie umyтыми rękami!
- Nie jedz, nie pij i nie pal przed umyciem rąk!

Zakończenie

Poprawa bezpieczeństwa pracy w wielu gospodarstwach jest możliwa bez dużych nakładów finansowych. Nie potrzebne są też przepisy i nakazy. Wystarczy zmienić niektóre metody pracy przy wykonywaniu codziennych czynności, zadbać o ład i porządek, organizować pracę w taki sposób, by znalazł się czas na odpoczynek. Własna wyobraźnia i świadomość występujących zagrożeń przy obsłudze zwierząt jest najlepszym sposobem uniknięcia wielu nieszczęść i tragedii ludzkich.

Wyrób zwiększający bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym

Elektryczne ogrodzenie pastwisk

Producent
POMELAC Sp. z o.o.
07-200 Wyszaków
ul. Kasztanowa 1
tel. 0(prefix)29 742-30-81

**Wyrób zwiększający bezpieczeństwo pracy
w gospodarstwie rolnym**

Poskrom dla bydła

Producent

ROLSTAL Pawłowski

07-300 Ostrów Mazowiecka, ul. Różańska 45

tel. 0 (prefix) 29 644-07-40

www.rolstal.pl